

Det som skett får aldrig falla i glömska. Våga stå upp mot hatet och våldet.

Victoria var på plats i Auschwitz under fjolårets minnesceremoni. Foto: EPA/TT

EN MILJON MÄNNISKOR MÖRDADES I AUSCHWITZ

■ Auschwitz är ett tyskt namn på staden Oswiecim i södra Polen och platsen för det dödsläger där nazisterna under åren 1940-1944 mördade en miljon människor. 90 procent var judar, resten romer, polacker, sovjetiska krigsfångar och homosexuella.

■ Kulmen på mördandet i Auschwitz nåddes under sommaren 1944 när en halv miljon ungerska judar anlände. Tre till fyra tågtransporter kom varje dag till lägret med mellan 3 000 och 3 500 människor. De flesta fördes direkt till gaskammarna och dödades med vätecyanid.

■ När den sovjetiska Röda armén närmade sig i början av 1945 inleddes en evakuering på order av SS-chefen Heinrich Himmler, högsta chef för förintelselägren.

■ 66 000 fångar tvingades ut på så kallade dödsmarscher i riktning mot andra koncentrationsläger i Tyskland. Tusentals sköts längs vägen eller dog av utmattning.

■ Heinrich Himmler gav också order om att riva alla krematorier i Auschwitz och undanröja bevis. 7 000 människor var kvar i lägret när Röda armén nådde fram. Omkring 600 kroppar av fångar hittades.

KRONPRINSESSANS GRIPANDE MÖTE MED EMERICH, 91,

Kronprinsessan har själv flera gånger varit på plats i dödsläget Auschwitz.

I dag på minnesdagen av Förintelsen och alla dess offer uppmanar Victoria alla att ta ett ansvar:

– Det som skett får aldrig falla i glömska. Det gäller att se vilket samhälle vi själva lever i. Våga stå upp mot hatet och våldet. Visa varandra respekt och medmänsklighet. Det är oerhört viktiga saker.

Kronprinsessan Victoria är tagen. Hon har under en dryg timme fått lyssna till Förintelseöverlevaren Emerich Roth, 91.

I mer än 25 år har han rest runt i över 1 800 skolor och berättat sin historia – om hur han överlevde nazisternas koncentrationsläger Auschwitz och Buchenwald.

– Man blir ju så klart väldigt omskakad efter att ha fått höra Emerich berätta vad han och hans familj var med om, säger kronprinsessan efter föreläsningen på Viksjöskolan i Järfälla.

Kronprinsessan Victoria och högstadieeleverna har under en dryg timme fått se den film som

Emerich Roth har gjort för att berätta sin livshistoria. Hur han mot alla odds överlevde nazisternas dödsläger, men fick se större delen av sin familj försvinna.

”Oerhört tungt”

Kronprinsessan Victoria och Emerich Roth var båda på plats förra året vid 70-årsdagen av befrielsen av Auschwitz. Även vid 60-årsdagen var kronprinsessan på plats.

Två besök som har gjort djupa intryck: – Oerhört tungt, säger

Victoria och blir tyst för en stund.

– Oerhört tungt, oerhört tungt,

men oerhört viktigt. Så klart, poängterar kronprinsessan.

Emerich Roth är tacksam över att kronprinsessan var med honom förra året i Auschwitz:

– Det var oerhört viktigt att kronprinsessan var med vid besöket och jag är tacksam att hon engagerar sig, säger Emerich Roth.

– Vid den resan pratade vi om att hon en dag också skulle komma på en av mina föreläsningar hemma i Sverige. Att kronprinsessan nu har varit med mig är

GT.se TV

SE PÅ GT.SE. Kronprinsessan Victoria uppmanar alla att ta sitt ansvar. Foto: IBL

BERÖRD AV HANS HISTORIA. "Man blir ju så klart väldigt omskakad efter att ha fått höra Emerich berätta vad han och hans familj var med om", säger kronprinsessan Victoria. Foto: ROBERT EKLUND/STELLA PICTURES

Kronprinsessan anländer till Viksjöskolan i Järfälla. Foto: PELLE T NILSSON/IBL

Victoria visade ett stort intresse för elevernas utställning om andra världskriget. Foto: IBL

Emerich Roth får en kram efter den gripande föreläsningen. Foto: STELLA PICTURES

SOM ÖVERLEVDE FÖRINTELSEN

hedrande och jag är oerhört glad att hon har tagit sig tiden.

– Vi har alla ett stort ansvar att hålla minnet av Förintelsen vid liv. Vi får aldrig glömma. Aldrig någonsin.

"Vi ska vara tacksamma"

I filmen berättar Emerich Roth om högarna av lik i koncentrationslägret, nazister som sköt och dödade hans lägerkamrater och dödsmarschen då han till slut förlorade sin far:

– Vi ska vara tacksamma för att Emerich trots sin ålder reser runt och pratar om detta. Något som självklart är tufft att prata om. Det som har hänt är tufft för

oss alla att prata om. Otroligt viktigt och värdefullt för oss alla att ta upp och prata om, säger kronprinsessan Victoria.

Hur ska vi göra för att det som skett inte ska falla i glömska?

– Filmen där Emerich berättar sin historia är något vi har kvar för framtiden så att elever och ungdomar ska kunna förstå allt det förfärliga och hemska som hänt. För att kunna hålla de minnena levande.

Kronprinsessan Victoria menar att alla har ett ansvar:

– Vi kan prata om det.

Exempelvis hemma vid köksbordet. Det gäller att se sig omkring i det samhället vi lever i dag och leva så pass bra som möjligt.

"Våga visa kärlek"

Det finns en rad saker som Victoria poängterar att alla kan göra:

– Att vi står upp mot våld. Mot mobbning. Mot hat helt enkelt.

Sedan avslutar hon: – Att våga visa kärlek och medmänsklighet, att våga stå upp för de mänskliga rättigheterna. Och framför allt, att visa varandra respekt.

KUNGLIGT

Johan T Lindwall
johan.lindwall@expressen.se

GT.se

LIVE-TV HELA DAGEN

■ I dag är det minnesdag för Förintelsens offer.
■ GT.se sänder live under hela dagen från bland annat synagogorna Stockholm och Malmö.
■ Här är några av hålltiderna:

12.30 Riksdagens högtidlig-hållande med anledning av Förintelsens minnesdag i Bankhallen. Hedi Fried, en av Förintelsens överlevde från Auschwitz och Bergen-Belsen samt Alice Bah Kuhnke, kultur- och demokratiminister, är på plats.

14.00 Årets stipendieutdelning av Micael Bindefeldts stiftelse. Priset delas ut av Kronprinsessan Victoria

18.00 Minnesgudstjänst i Stora Synagogan i Stockholm. Prinsessan Sofia är hedersgäst vid gudstjänsten och Alice Bah Kuhnke är närvarande.

19.00 Statsminister Stefan Löfven håller tal i synagogan i Malmö.

Stefan Löfven höll tal i synagogan i Stockholm för ett år sedan. Foto: ALL OVER PRESS

GT.se

DE FÅR ÅRETS STIPENDIUM FRÅN MICAEL BINDEFELDS STIFTELSE – LÄS INTERVJUN MED NADINE OCH ADINA

"Mormor sa: Så här såg himlen ut i Auschwitz också"

Expressen 1945: Håkansson skriver om dödslägren

■ Expressens Brita Håkansson (bilden) berättade som första svenska journalist om fasorna i de nazistiska dödslägren. Våren 1945 rapporterade hon från koncentrationslägret Buchenwald där 56 000 judar och politiska fångar mördades.

■ "Det är en historia som världen kommer att lyssna till även om det är omöjligt för den mänskliga fantasin att fatta allt", skriver hon i Expressen den 26 april 1945.

■ Brita Håkansson (1915–2000) var Expressens korrespondent i London. Hon ingick i en liten grupp journalister från neutrala länder, som de allierades militära ledning flög till krigsområdet.

LÄS MER OM ANDRA VÄRLDSKRIGET PÅ EXPRESSENS SPECIALSAJT

SS-VAKTEN IRMA GAV ONDSKAN ETT KVINNIGT ANSIKTE

Geo **GEO.SE DIN SAJT FÖR UTRIKESREPORTAGE**